

Erika Erlinghagen

Magyarságprezentációk a burgenlandi regionális krimiben

„Hát hol van a Zsolt?”

Az utóbbi néhány évtizedben egyre nagyobb figyelmet kapott a német irodalomtudomány részéről a bűnügyi regény, különösen annak jelenleg igen keresett alműfaja, a regionális krimi. Kristina Seibert a regionális krimikről írt disszertációjában¹ e műfaj kortárs irodalmi elemzésére vállalkozik.² Munkájában beazonosítja a regionális krimikre jellemző sajátos elemeket, mint például a helyszínt, azaz a konkrét régiót, ahol a cselekmény játszódik, és különösen a nyomozók, a tettesek és az áldozatok, valamint a főnyomozók személyes környezetének szereplőit, akik többé-kevésbé mind megfelelnek az adott régió lakóinak tulajdonított közismert kliséknek és sztereotípiáknak – feltéve, hogy az adott régióból származnak vagy már régóta ott élnek. A helyi lakosság ábrázolása mellett a régióba látogató turistákat néha a kontraszt példajaként vagy éppen a (feltételezett) idillbe való betolakodóként ábrázolják. Ezek a szövegek általában hátborzongató bűncselekményeket – gyakran sorozatgyilkosságokat – tematizálnak, amelyeket ugyanolyan, gyakran szintén a régióra jellemző elemekkel látnak el.³ Egy másik lényeges összetevő a helyi színezet, amely a regionális dialektus használatában, a helyi hagyományok vagy étkezési szokások leírásában tükröződik. A regionális krimikben a régió összetett topográfiai, társadalmi és kulturális egységként jelenik meg. Urszula Bonter ezzel kapcsolatban joggal jegyzi meg, hogy az általában sorozatban megjelenő, sikeres regionális krimik egyes szerzői jövedelmezően kapcsolódnak a turisztikai marketinghez. Főként azért, mert a regionális krimi a gondosan és nagy tudással kidolgozott helyi háttérrel, amelyet gyakran a táj részletes és túlnyomórészt pozitív leírása, valamint a szereplők többnyire humoros ábrázolása jellemez, az

1 Saját fordítás – E. E.

2 Kristina SEIBERT, *Schöner Ort - schöner Mord? Die Region als konstitutives Element im aktuellen deutschsprachigen Regionalkrimi*, Dr. Kovac Verlag, Hamburg, 2018, 49.

3 Martina Parker *Hamdraht* című művében a gyilkosság áldozata például egy Blaufränkisch-fürdőben fekszik, azaz egy fürdőkádban, amelyet a jellegzetes burgenlandi borral töltöttek meg egy spa kezelés keretében. Lásd Martina PARKER, *Hamdraht. Ein Gartenkrimi*, Gmeiner, Meßkirch, 2022, 160.

önmagában tragikus bűnügyi történet ellenére az esetek túlnyomó többségében hozzájárul a helyszíni szolgáló régió népszerűsítéséhez.⁴ A regionális iránti nemzetközi érdeklődésre Wolfgang Brylla is rámutat, amelyet a regionális krimik – hogy csak néhány példát említsünk – Németországban, Ausztriában és Svájcban, de Angliában, az Egyesült Államokban, Franciaországban, valamint Magyarországon⁵ való felbukkanásai támasztanak alá, és ezek a szövegek a regionalitást és az otthonosságot illetően szinte identitásképző tendenciával szolgálnak, miközben a narratív potenciál kevésbé a régi megjelenítésére és megőrzésére, mint inkább az új előállítására összpontosít.⁶ És valóban, a regionalitás jelenlegi hatásának értelmezésében egy meghatározott helyi terület iránti lelkesedést a határokat nem ismerő globalizált világ kiegészítő mozgalmának, a késő modern társadalmi rendben a hagyományok felbomlási folyamatának helyettesítőjének kell tekinteni.⁷ Alig több mint tíz évvel ezelőtt a sajtóban már észleltek egy újfajta vágyakozást a vidéki élet után,⁸ és ebbe a képbe illeszkednek a regionális krimik, különösen a műfaj osztrák példái, amelyek Burgenlandban játszódnak, és túlnyomórészt olyan nyomozókaraktereket vonultatnak fel, akik vagy a fővárosból költöznek (vissza) Burgenlandba, vagy nyomozásuk során többször is visszahúzódnak korábbi szülőföldjükre, ahol gyakran helyzeti előnyt élveznek a nyomozásban a régióhoz való erős érzelmi kötődésüknek, valamint a régió alapos ismeretének és az azzal való azonosulásnak köszönhetően.⁹ Mindezek alapján a legtöbb esetben a regionális színezet jelentősen hozzájárul a műfaj magjához, szervesen és hitelesen kapcsolódik az ügyszövhöz vagy a nyomozáshoz, és nem csupán kellemes háttérként szolgál.

4 Urszula BONTER, *Stadt – Land – Mord. Einige Bemerkungen zu den aktuellen deutschen Regionalkrimis = Facetten des Kriminalromans. Ein Genre zwischen Tradition und Innovation*, szerk. PARRA-MEMBRIVES EVA – BRYLLA WOLFGANG, Narr Francke Attempto Verlag, Tübingen, 2015, 93–94.

5 Lásd például Szlavicesek Judit balatoni krimisorozatát vagy Patkó Ágnes szekszárdi krimijeit.

6 Wolfgang BRYLLA – Maike SCHMIDT, *Ausdifferenzierungen und Entwicklungstendenzen des Regionalkrimis. Zur Einleitung = Der Regionalkrimi. Ausdifferenzierungen und Entwicklungstendenzen*, szerk. Wolfgang BRYLLA – Maike SCHMIDT, V & R unipress, Göttingen, 2022, 13–14.

7 Katharina LÖFFLER, *Allgäu reloaded. Wie Regionalkrimis Räume neu erfinden*, transcript-Verlag, Bielefeld, 2018, 9.

8 Henning PETERSHAGEN, *Das große Sehnen. Warum sich viele Menschen ein Leben auf dem Land wünschen und was sie dort erwartet*. Südwest Presse 2013. augusztus 10.

9 Melanie WIGBERS, *Krimi-Orte im Wandel. Gestaltung und Funktionen der Handlungsschauplätze in Kriminalerzählungen von der Romantik bis in die Gegenwart*, Königshausen & Neumann, Würzburg, 2006, 209–210.

Képzeltbeli regionális terek és lehetőségeik

Ezzel összefüggésben Jochen Vogt azonban arra hívja fel a figyelmet, hogy az adott régióknak milyen igényeket kell kielégítenie a regionális krimiben. Az ismerős helyek felismerése pozitív szerepet játszhat, de az olvasóközönség rohamosan növekvő mobilitása ellenére ez korlátozott marad. Bár a következő nyaralás várakozása minden bizonnyal kedvezően befolyásolhatja a könyvvásárlást, és a kiadók ezt a tényt célzottan ki is használják, Vogt szerint a legfontosabb, hogy a regionális krimik a gyakori klisék vagy markáns sztereotípiák mellett elegendő teret hagyjanak a projekcióknak, amelyeket a szerzők és az olvasók kreatívan tölthetnek ki, függetlenül attól, hogy ez a folyamat reális pályákat követ-e vagy sem.¹⁰ A (feltételezett) idillben elkövetett gyilkosság, mint arra Maike Schmidt rámutat, nem rontja a régióról alkotott képet, sőt, épp ellenkezőleg, felkelti az érdeklődést a régió iránt,¹¹ és aligha érinti az ideális világot a maga meghittségében.¹² Érdekes azonban, hogy Vogt szerint előny, ha a szerzők a régió ismerete ellenére kívülről érkeznek, és képesek arra, amit ő „kettős látásmódnak” nevez.¹³

Ha az alább tárgyalt burgenlandi regionális krimik példáit nézzük, láthatóvá válik, hogy azok egyrészt felmutatják a műfaj fentebb vázolt lényegi jellemzőit, és a „siker receptje” szerint alakulnak, másrészt éppen a Vogt által pozitívumként hangsúlyozott „kettős nézőpont”, azaz a kívülálló nézőpontja az, ami a burgenlandi kontextusban gyakran buktatóvá (csapdává?) válik, amikor ennek a történelmileg multikulturális és többnyelvű régióknak a megjelenítésére kerül sor. A külső perspektíva különösen problematikusnak bizonyul a burgenlandi magyar népcsoporthoz tartozó szereplők ábrázolásában, mivel az esetek túlnyomó többségében, amikor a szerző nem belső nézőpontból ír a népcsoport tagjairól, a jól ismert kliséket veszi át és reflektálatlanul reprodukálja azokat. Pedig éppen az irodalom médiumának van vitathatatlanul

10 Jochen VOGT, *Regionalität und Modernisierung in der neuesten deutschsprachigen Kriminalliteratur (seit 1990). Nebst einigen Lektüreempfehlungen = Der Regionalkrimi. Ausdifferenzierungen und Entwicklungstendenzen*, szerk. Wolfgang BRYLLA – Maike SCHMIDT, V & R unipress, Göttingen, 2022, 29.

11 Maike SCHMIDT, *Berlin-Krimis seit 2000. Von der Metropole zur Provinz = Facetten des Kriminalromans. Ein Genre zwischen Tradition und Innovation*, szerk. Eva PARRA-MEMBRIVES – Wolfgang BRYLLA, Narr Francke Attempto Verlag, Tübingen, 2015, 107.

12 BONTER, *Stadt – Land – Mord*, 98–99.

13 VOGT, *Regionalität und Modernisierung*, 29.

fontos kommunikációs funkciója az interkulturális folyamatban, mivel szembesíti az olvasót a „másikkal”. Az irodalmi szövegek, amelyekben idegen kultúrák képei tárulnak az olvasók elé, és korábban ismeretlen nézőpontokat ismerhet meg, különleges szerepet játszhatnak az interkulturális kompetencia fejlesztésében, mivel számos lehetőséget kínálnak a kultúrák közötti megértés elősegítésére. A regionális krimik esetében, amelyekben a földrajzi helyszín alapvető szerepet játszik, különösen világossá válik, hogy a helyszínek szubjektíven feltöltődnek, és sajátos értékekkel, történelmi emlékekkel és érzésekkel társulnak. Így az ekként kialakuló, alapvetően fiktív elképzelés a régióról, amely a főszereplők számára általában az otthont jelenti, nem feltétlenül felel meg a valós körülményekből fakadó valóságkényszereknek,¹⁴ így a megélhető és a megtapasztalt valóságok keverednek, és – Homi K. Bhaba szavaival élve – virtuális „harmadik térré” válnak.¹⁵ Ennek következtében az imaginárius terek mindig identitások konstellációivá változnak, ezért a terek elemzése egyúttal a bennük cselekvő szubjektumok elemzése is, ahogyan Christoph Meurer hangsúlyozza:

A tér tehát az identitások tárgyalásának lehetőségeit és korlátait írja le. A harmadik térben az egyértelmű, homogén és kölcsönösen körülhatárolt identitások nehezen vagy egyáltalán nem azonosíthatók. Többszörös intra- és interperszonális identitások jelennek meg. A tér tehát az identitás kifejezőjeként és az identitás a tér számára konstitutívként értelmezhető.¹⁶

Ha egy regionális krimiben, amelynek műfaji jellemzője a helyszín – tehát a régió, lakóinak, kultúrájuknak és nyelvüknek – jelentőségteljes ábrázolása, és ez külső nézőpontból történik, többnyire sztereotípiák és klisék felhasználásával, akkor ez nem fedi a valós viszonyokat, s voltképpen egy olyan harmadik teret hoz létre, mely az előbbi sztereotípiákat és kliséket rögzíti. Ez azt jelenti, hogy elvész a lehetőség, hogy az

14 Doris BACHMANN-MEDICK, *Dritter Raum. Annäherungen an ein Medium kultureller Übersetzung und Kartierung = Figuren der/des Dritten. Erkundungen kultureller Zwischenräume*, szerk. Claudia BERGER – Tobias DÖRING, Rodopi, Amsterdam – Atlanta, 1998, 30.

15 Homi K. BHABHA, *Die Verortung der Kultur*, Stauffenburg, Tübingen, 2000, 55–56.

16 Christoph MEURER, „Ihr seid anders und wir auch”: *Inter- und transkulturelle Russlandbilder bei Wladimir Kaminer = Von der nationalen zur internationalen Literatur. Transkulturelle deutschsprachige Literatur und Kultur im Zeitalter globaler Migration*, szerk. Helmut SCHMITZ, Rodopi, Amsterdam – New York, 2009, 229. (Saját fordítás – E. E.)

irodalom segítségével lebontsa a régióról vagy csoportról meglévő előítéleteket, képeket és sztereotípiákat, megváltoztassa a velük kapcsolatos attitűdöket, és lebontsa a kialakult negatív vagy előítéletes nézeteket.¹⁷ Inkább ezek megszilárdulásához vezet, különösen, ha figyelembe vesszük a műfaj jelentékeny népszerűségét és ezáltal az egyes művek olvasóinak számát. A következőkben az eddig elmondottakat Burgenland egyik leg-sikeresebb regionális krimisorozatának példáján keresztül szemléltetjük.

A kettős nézőpont hiánya

Martina Parker 2021-ben jelentette meg krimisorozatának első részét *Zuagroast* címmel, mely burgenlandi dialektusban annyit jelent, hogy „odaköltözött”.¹⁸ A könyv immár a 13. kiadását éli meg, és 2023-ban elnyerte az Osztrák Könyvkereskedelem Főszövetségének Aranykönyvdíját, mivel több mint 15 000 példányban kelt el. Alig egy évvel később látott napvilágot a második rész *Hamdraht* címmel, mely a „megölt” nyelvjárási megfelelője. Parker, aki éveken át egy nagy osztrák női magazin szerkesztőjeként dolgozott, és így valós tapasztalattal rendelkezik a kifejezetten célcsoportoknak szóló írások terén, műveiben a regionális krimik sikeres receptjére épít, és teljes mértékben megfelel a műfaj elvárásainak. Nyomozókarakterei között találjuk az eredetileg a régióból származó újságírónőt, aki egyedülálló szülőként visszaköltözik édesanyja régi otthonába, valamint egy, a régióban élő rendőrnőt. A kötetek cselekményét illetően az valamilyen konstellációban mindig szembesül a helyiek kontra külföldiek ellentét párral, ami humoros, mellékes vagy cselekményvezető konfliktusokat eredményez, miközben a helyi főszereplők túlnyomórészt pozitívan, humorosan, apró furcsaságaik ellenére egyenesen szerethetően jelennek meg – ugyanezt erősíti fel a régió idilli ábrázolása is, melyet a valós helyszínek megnevezése¹⁹ egészít ki. Feltűnő azonban, hogy Parker – aki még arra is lehetőséget ad az olvasóinak, hogy részt vegyenek a krimik megírásának folyamatában, és a weboldalan keresztül hozzájárulhatnak a tartalomhoz – gyakorlatilag semmilyen figyelmet nem fordít a krimik helyszínéül szolgáló régió multikulturális és többnyelvű jellegére.

17 Ernst GRABOVSKI, *Vergleichende Literaturwissenschaft für Einsteiger*, Böhlau, Wien, 2007, 129.

18 Martina PARKER, *Zuagroast. Gartenkrimi*, Gmeiner, Meßkirch, 2021.

19 Ez a jellegzetes vidéki helyek leírásától kezdve a régióban zajló fesztiválokon és kulturális eseményeken át a valóságban működő éttermekig és kocsmákig terjed, beleértve a különleges ételek vagy jellegzetes italok megemlítését is.

A szóban forgó régió társadalmának többek között meghatározó eleme a burgenlandi magyarok kulturális közössége, akik a regény színhelyén, Oberwartban (Felsőőr) és környékén szervesen beágyazódtak a társadalomba, számos egyesülettel, rendszeres rendezvényekkel, magyar nyelvű istentiszteletekkel és közintézményekkel, például kétnyelvű iskolákkal vannak jelen. És mégis, a magyar nyelv megjelenítése Parker műveiben meglepően korlátozott, és csak a közkeletű magyar klisékhez való folyamodás formájában valósul meg. Gyakorlatilag alig vannak magyar gyökerű vagy kifejezetten a magyar népcsoporthoz tartozó szereplők. Egyedül az immár hatkötetesre bővült sorozat második kötetében található egy rövid utalás a bűnügy egyik főszereplőjének családi hátterére:

Mathilde pontosan tudta, miért volt kövér. A gyermekkorra miatt. A szülei átkozott lángosos bódéja miatt. A lángos az volt a magyaroknak és a burgenlandiaknak, ami a bécsieknek a Burenwurst, az amerikaiaknak pedig a hot dog. A népszerű étel egy keltésztábolából készült palacsinta volt, amelyet először zsírban kisütöttek, majd a hagyományokat követve bőségesen megkentek tejföllel és reszelt sajttal szórták meg. Ez azt jelentette, hogy egy klasszikus lángos gyorsan elérte a 800 kalóriát. A szülők büszkék voltak arra, hogy a lángos tésztája házi készítésű volt. [...] Az apa és az anya jó csapat volt. Az apa a dél-burgenlandi magyar ajkú kisebbség tagja volt, Bélának hívták, csendes ember volt, impozáns megjelenéssel, impozáns bajusszal és még impozánsabb pocakkal.²⁰

Itt a Vogt által az elején említett „kettős látásmód”, vagyis Parker külső nézőpontja korántsem bizonyul kedvezőnek a szülők jellemzése tekintetében, akik közül az apa a magyar népcsoporthoz tartozik. Az olvasó az abszolút prototipikus, klisére épülő magyar férfit látja maga előtt: kövér, bajuszos, a lángosos bódében álldogál. A többi magyar vagy magyar származású szereplő, akik Parker dél-burgenlandi régiójában felbukkannak, sem javítanak a helyzeten, főként azért, mert csak segédmunkásokkal vagy kiszolgálószeméllyel találkozik az olvasó, akik teljesen alárendelt szerepet játszanak a cselekményben. A *Zuagroast*ban például a főszereplő Vera, egy bűnügyben nyomozó újságíró, egy építkezésen egy munkással beszélget:

20 Az eredeti német szövegben az apa magyar neve a helyesírást tekintve helytelenül (Bela) szerepel. Martina PARKER, *Hamdraht. Gartenkrimi*, Gmeiner, Meßkirch, 2022, 260–261. (Saját fordítás – E. E.)

„Sind Sie Dachdecker?” fragte Vera.

„Wenn Herr Milkovic sagt, ich sein *Dachdäckär*, dann ich *Dachdäckär*, wenn er sagt, ich sein *Fliesenlögär*, dann ich *Fliesenlögär*”, sagte der Mann pragmatisch. Er hatte einen starken ungarischen Akzent.

„Was ist das Problem mit dem Dach?” fragte Vera.

„*Schlimmä Problämä*”, sagte der Arbeiter nur und legte die Stirn in missmutige Falten.²¹

Ugyanezt a logikát követve Parker itt a magyar nyelvjárás sztereotip elképzelését adja vissza, amelyet az ékezetes magánhangzók (Umlaut) helyesírási szempontból helytelen használatával jellemez. Másrészt egy másik elterjedt közhelyet is alkalmaz, miszerint Burgenlandban szinte csak magyarok dolgoznak a szolgáltatási szektorban és fizikai munkásként, mivel ők az olcsó, de gyakran rosszul képzett, német nyelvtudással nem rendelkező munkaerőt képviselik. Mindehhez néha az a feltételezés is kapcsolódik, hogy alacsony munkamorállal rendelkeznek, viszont hajlandóak akár bűncselekményeket is elkövetni – főleg csalás vagy lopás formájában.²² Ezt a közhelyet a második kötetében is megerősíti:

Nos, ez a Zsoltán [sic!], akinek ma este segítenie kellett volna neki a konyhában, határozottan rossz ember volt, gondolta Mathilde sóhajtva. Soha nem találkozott még motiválatlanabb emberrel, mint ez a fickó. [...] „Szar” és „a francba” – kiabálta Zsolt ötpercenként frusztráltan, amikor nagy, ügyetlen ujjai alatt elszakadt a metélt-hagyma szára. Mathilde magyar nyelvtudás nélkül is tudta, hogy a férfi durván káromkodik.²³

Nem elég, hogy a magyar, és mint a cselekmény során kiderül, bűncselekményt elkövető konyhai kiségitő neve szintén elírva szerepel – akárcsak

21 PARKER, *Zuagroast*, 212. (Kiemelés E. E.) [– Maga tetőfedő? – kérdezte Vera. – Ha Milkovics úr azt mondja, hogy tetőfedő vagyok, akkor burkoló vagyok, akkor burkoló vagyok – mondta a férfi pragmatikusan. Erős magyar akcentusa volt. – Mi a baj a tetővel? – kérdezte Vera. – Nagy gondok – mondta a munkás a homlokát ráncolva.] (Saját fordítás – E. E.)

22 Ez részben annak köszönhető, hogy az EU keleti bővítése és Magyarország schengeni övezethez való csatlakozása miatt Ausztriában – különösen a konzervatív és jobboldali populista médiában – felerősödött az ellenérzés. Lásd például: *Kühle Gefühle über Schengen in Österreichs Grenzgebieten*, Neue Zürcher Zeitung, 2007. december 22., https://www.nzz.ch/kuehle_gefuehle_ueber_schengen_in_oesterreichs_grenzgebieten-ld.453680 (utolsó hozzáférés: 2025. 04. 11.).

23 PARKER, *Hamdraht*, 86. (Saját fordítás – E. E.)

Mathilde apjának („Bela”) neve –, de a szereplő magyar nyelvű megnyilatkozásai is csak az idegen nyelv legismertebb kifejezéseire, nevezetesen a káromkodásokra korlátozódnak.

Ez a megközelítés annál is meglepőbb, mivel Parker maga is a dél-burgenlandi Bad Tatzmannsdorfból származik, és honlapja szerint több bécsi év után fő lakóhelyét ismét Dél-Burgenlandba helyezte át.²⁴ Rendelkezik tehát a regionális krimik számára oly fontos helyismerettel, melyet könyveiben sikeresen bizonyít is. És mégis, minden otthonossága ellenére idegenül hat a régióábrázolása, mivel a külső szemléletet, a klisékkel teli látásmódot részesíti előnyben. Csak találgatni lehet, hogy ez gazdasági számításból fakad-e – feltűnő például, hogy Parker a krimijeiben visszatérő szereplői közül csak egyvalakit szólaltat meg következetesen dél-burgenlandi dialektusban, s ezt a szövegben fonetikus átírásban jelöli, és lábjegyzetben standard német fordítással látja el. Különösen a fordítás jelzi, hogy az elbeszélő térségen messze túlmutató olvasóközönséget kíván megszólítani, és ezért a térségre jellemző dialektus, amelyet logikája szerint a krimik szinte minden helyi főszereplőjének kisebb-nagyobb mértékben beszélnie kellene, csak kis adagokban vagy egyetlen mellékszereplő szájából tűnik elfogadhatónak – éppen csak annyira, hogy a szükséges helyi színezetet biztosítsa, de elkerülje az olvasási nehézségeket vagy irritációt. Ennek a logikának köszönhető tehát talán az is, hogy Parker a magyarok ábrázolása során az Ausztriában róluk alkotott kliséket használja, amelyek különösen az elbeszélő térségen kívül működnek igazán. Még akkor is, amikor a főszereplő Vera visszagondol a magyar kultúrával vagy magával Magyarországgal kapcsolatos korábbi élményeire, gyermekkori emlékei és a jelenre tekintett összegzése nem hangzik meglepően:

Hilda nagymama mindig forintot csempészett Magyarországra papírpénzként a melltartójában, amin aztán olcsó élelmiszereket vásárolt: füstölt sajtot, szalámit, gesztenyés rizst és persze tonnányi pirospaprikát. [...] Magyarországon [ma] az épületek és a táj hasonlóan nézett ki, mint Dél-Burgenlandban. És mégis a figyelmes szemlélő észrevette a különbségeket: [...] fogorvos, fodrász, szépségszalon, szépségklinika. Számos reklámtábla németül szólt a nyugatról érkező vásárlókhöz. Míg korábban az emberek Magyarországra

24 Vö. Teresa SCHAUR-WÜNSCH, *Martina Parker: Zuagroast ins Krimigenre*, Die Presse 2023. február 1. és <https://www.martinaparker.com/> (utolsó hozzáférés: 2025. 04. 11.).

jártak szabóhoz vagy kést éleztetni, most ráncokat simítottak vagy fogkoronát csináltattak.²⁵

Összegzés

A regionális krimi abból a régióból él, ahol játszódik. A helyszín határozza meg az ott élő, illetve a kívülről érkező szereplők egymáshoz való viszonyát. Az adott régiót általában a hiteles, valós, kézzelfogható tér és a térségben cselekvő alanyok által megélt, átélt tér keverékével ábrázolják. Burgenland, történelmileg multikulturális és többnyelvű régióként, kihívás elé állítja azokat a szerzőket, akik regionális krimijüket ide helyezik: ha a krimi egy kifejezetten többnyelvű burgenlandi régióban játszódik, amelyet valójában egy vagy akár több népcsoport jellemez, akkor meg kell választani egy erre a tényre reagáló és ennek a helyzetnek megfelelő elbeszélői, illetve ábrázolási stratégiát. Azok a szerzők, akik belső nézőpontból írnak, e tekintetben előnyös helyzetben vannak, mivel hitelesen tudják ábrázolni a különböző nemzetiségeket, sőt néha még hasznosan is felhasználhatják őket a regionális krimi sikeréhez.²⁶ A Martina Parker tollából származó egyik legsikeresebb regionális krimisorozat, amely a burgenlandi magyar népcsoport kiemelt terében játszódik, azonban eltekint ettől a belső perspektívától, és helyette a magyar származású szereplők teljes mértékben sztereotipikus ábrázolására támaszkodik a történetekben – ennek megfelelően ezek a karakterek, akik általában egyébként is csak az elbeszélés perifériáján jelennek meg, enyhén szólva két lábon járó klisék. A könyvek sikeréből ez szemmel láthatóan nem von le semmit. A magyar népcsoport, amely valójában – ha a tartomány hivatalos kommunikációs stratégiáját is figyelembe vesszük²⁷ – Burgenland identitásának jelentős részét képezi, reflektálatlanul kerül ábrázolásra, olcsó poénok szereplőjévé válik, és legkevésbé sem kérdőjelezi meg az elterjedt sztereotípiákat, talán inkább gazdasági számítást követhet. A több mint 15 000 eladott könyv és a 13 kiadás, úgy tűnik, igazolja Martina Parker döntését.

25 PARKER, *Zuagroast*, 306. (Saját fordítás – E. E.)

26 Erre kiváló példa a Thomas Stipsits által írt Stinatz-krimik, a burgenlandi Stinatzban játszódó regionális krimisorozat, amelynek főszereplője a burgenlandi horvát népcsoportéhoz tartozik. Ezt a tényt több szinten is hitelesen és humorosan tematizálja. A Stinatz-krimik a legsikeresebb regionális krimik közé tartoznak Ausztriában, és néhányat közülük a televízió számára is megfilmesítettek.

27 Vö. *Land Burgenland. Die Volksgruppen des Burgenlandes*, <https://www.burgenland.at/verwaltung/land-burgenland/die-volksgruppen-des-burgenlandes/> (utolsó hozzáférés: 2025. 04. 11.).